

Универзитет уметности у Београду
Факултет ликовних уметности

Париска 16, 110000 Београд

Извештај Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта

**ДРВО КАО СРЕДСТВО ЛИКОВНОГ ИЗРАЗА У
СЛИКАРСТВУ – ИЗЛОЖБА СЛИКА И ИНСТАЛАЦИЈА**
кандидаткиње Маје Гајић

На наставно уметничком већу Факултета ликовних уметности Универзитета уметности у Београду одржаном 07 09 2022 године донета је одлука да Комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта кандидаткиње Маје Гајић, под називом „*ДРВО КАО СРЕДСТВО ЛИКОВНОГ ИЗРАЗА У СЛИКАРСТВУ - изложба слика и инсталација*” ради у следећем саставу:

1. мр Чедомир Васић, професор емеритус, ФЛУ Београд
2. др Биљана Јовић, ванредни професор Шумарског факултета, Универзитета у Београду
3. др ум Владимир Вељашевић редовни професор ФЛУ Београду
4. др ум Никола Велицки, доцента ФЛУ, Београд
5. др ум. Миливој Павловић, ванр. проф. ФЛУ у Београду (ментор)

Комисија Наставно — уметничком већу Факултета ликовних уметности Универзитета уметности у Београду подноси следећи извештај:

ИЗВЕШТАЈ

БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Рођена 1991. у Новом Саду

Образовање:

- 2006. - 2010. Школа за дизајн Богдан Шупут, Нови Сад, смер: ликовни техничар
- 2010. - 2013. Факултет ликовних уметности, Београд, основне студије, смер: сликарство, класа професора Чедомира Васића

- 2013. - 2015. Факултет ликовних уметности, Београд, мастер студије, смер: сликарство, класа професора Радомира Кнежевића
- Август 2015. Летња академија у Салзбургу, Аустрија. Програм: фотографија, професор: Тобиас Зиелону
- 2015. започела докторске студије на Факултету ликовних уметности у Београду
- 2016. резиденцијални боравак у Графичкој бази у Гуанлану, Кина

Изабране групне изложбе:

- Изложба награђених студената ФЛУ 2011.
- Изложба дигиталне графике, Cookbook, Центар за графику, 2012.
- Изложба цртежа студената ФЛУ у сардањи са студентима Факултета ликовних уметности из Новог Сада 2013.
- Изложба студената ФЛУ у оквиру ФЕСТУМа, СКЦ, 2014.
- Бијенале студентске графике, Велика галерија ДКСГ, 2014.
- Изложба Мале графике, Галерија Графике колектив, 2014.
- Изложба Како град памти, Галерија ФЛУ, 2014.
- Изложба Уметникове књиге, Галерија ФЛУ, 2014.
- Погледи, изложба слика и цртежа младих уметника, Галерија 73, Београд, 2014-2016.
- Пролећна изложба УЛУСа, Уметнички павиљон Цвијета Зузурић, 2015.
- Мајска изложба графике београдског круга, Галерија Графички колектив, 2015-2018.
- Трећи интернационални салон графике, Градска галерија Краљево, 2015.
- Изложба награђених студената ФЛУ, ФЛУ галерија, 2015.
- Међунродно тријенале графике, Уметнички павиљон Цвијета Зузурић, Београд, 2017.

Самосталне изложбе:

- 2016. приредила самосталну изложбу слика у Галерији '73 у Београду.

- 2017. приредила самосталну изложбу графика у Галерији Naas Living у Сан Франциску.
- 2018. приредила самосталну изложбу слика, скулптура и графика у Галерији Коларчеве Задужбине, у Београду

Награде и стипендије:

- Награда за цртеж прве гдине Факултета ликовних уметности, 2011.
- Награда на међународној изложби студентске графике "Графична помлад" 2014, Марибор, Словенија
- Стипендија за студенте уметности Источне Европе, од Аустријске савезне канцеларије и Интернационалне летње академије у Салзбургу
- Стипендија Фонда за младе таленте Републике Србије, Доситеја, 2015.
- Награда за сликарство Риста и Бета Вукановић, 2015.
- 2016 - 2017. Стипендија за докторанте Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије / Економски институт у Београду

Анализа докторског уметничког пројекта

Практични део рада Маје Гајић је уметничка поставка на којој се ауторка представила сликама и инсталацијама.

Циклус радова који је предмет њеног докторског пројекта апстрактног је израза и заокружује уметничка истраживања започетих још на мастер студијама. Ауторка користи материјале из непосредне природне околине, пре свега дрво и деривате од дрвета који су замена за оне ликовне материјале и боје које се традиционално користе у сликарству. Подстицај на овакав приступ Гајићева налази у дрвету као примарној- градивној твари-материји, али и као форми, симболу и мотиву у стваралаштву.

Осим слика на платну, део њеног докторског уметничког истраживања чини и сам еколошки аспект коришћења оваквог материјала, а због укључивање читавог низа припремних процеса који доводе до стварања ликовног дела (забележених камером у виду документарног филма приказаног на изложби), целокупан презентирани опус Гајићеве може се посматрати и као својевестан процес-арт.

Кандидаткиња је преиспитивала превасходно могућности употребе делова дрвета у различитим облицима у слици, а у ликовном смислу се бавила заправо ликовном проблематиком: текстуром, ритмом, површином слике као рељефом, на путу од слике ка објекту. Палета боја је ту сведена на минимум, само на обојеност коју даје пиљевина одређеног дрвета или одређеног дела једног дрвета. О разлозима овог поступка Гајићева наводи личну потребу са једне стране за повезаношћу са природом, природним процесима боравком у шуми, међу дрвећем. Управо савремени начин живота којим је и сама ауторка изложена, иницирао је по њеном сопственом сведочењу, ову врсту „креативног ескапизма“. Са друге, стваралачке стране, Маја осећа потребу за аскетским свођењем на свега неколико текстуално - колористичких вредности произашлих из дрвене материје. Оно чиме је окружена, истоверемено јој служи и као градивни елемент и као мотив у стварању. Тако се, у овом последњем циклусу Гајићеве, форма, садржај и поступак стапају у јединствену целину, где живот и креативни процес постају једно. Са формалне тачке мотиви приказани на сликама крећу се од стилизованих фигуралних флоралних елемената, до веома редукованих апстрактних форми. Тај део поступка је значајан, јер је комплементаран и показује ауторкину тенденцију ка редукцији како садржинској тако и техничкој.

Писани део рада докторског уметничког пројекта *ДРВО КАО СРЕДСТВО ЛИКОВНОГ ИЗРАЗА У СЛИКАРСТВУ - изложба слика и инсталација* ” кандидата Маје Гајић садржи 90 страна, 7 делова и 31 фотографију.

После Апстракта и Увода следи неколико целина: 2.ДРВО – СИМБОЛ ТРАЈНОСТИ И ВИТАЛНОСТИ, 3.ПРОСТОР ДЕЛА – ОД СЛИКЕ КА ОБЈЕКТУ, 4.УМЕТНИЧКО ДЕЛО КАО ПРОЦЕС, 5. ДРВО КАО СРЕДСТВО ЛИКОВНОГ ИЗРАЗА У СЛИКАРСТВУ, 6. ОД СЛИКЕ ДО ОБЈЕКТА, као и 7. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА. Затим следи *Библиографија и вебографија*. На крају је дата Биографија кандидата. Ту су још Изјава о ауторству, Изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског уметничког пројекта и Изјава о коришћењу.

Критички осврт и остварени резултати

Маја Гајић ствара нове значењске моменте, јер кроз традиционални медиј (сликарство на платну) укључује компоненте процес-арта. Тиме као и самим стваралачким поступком, а инспиришући се синтагмом Розалинд Краус

(„скулптура у проширеном пољу“) визуелно сугерише, а касније и образлаже кроз писани рад сличну проблематику - „слике у проширеном пољу“ са којом се суочава у свом ДУП-у *„ДРВО КАО СРЕДСТВО ЛИКОВНОГ ИЗРАЗА У СЛИКАРСТВУ - изложба слика и инсталација ”* је садржински и формално, слојевите структуре, користи форму низа аутономних мањих целина (експонати : слике, цртежи и инсталације те видео запис) да би на различите начине укључиле посматрача у наратив.

У уводу писане експликације докторског уметничког пројекта Маја Гајић објашњава основне хипотезе свог докторског уметничког пројекта. У поглављу *Дрво симбол трајности и виталности* кандидатиња се бави окосницом рада – односом човека и природе, те разлoзима који су је навели да користи дрво као градивни елемент и мотив у стваралачком процесу.

Описујући алијенацију код човека данашњице у односу на природу она говори и о личној потреби за боравком у шуми, оази мира и тишине. Стваралачки процес Гајићеве већ је у доброј мери на мастер и у току докторских студија био обележен радом са природним материјалима, употребом корења, чворова са грана или трнових бодљи, те калцификованим штапићима дрвета, а овај однос је освешћен код ауторке употребом видео записа којим се објашњава значај ове дијалектичке везе:

...“ Кроз историју уметности сведоци смо да је процес рада на ликовном делу у једном моменту постао једнако важан као и само дело, па чак и важнији, као у акционом сликарству, на пример, ленд арту или концептуалној уметности. У мом раду процес је такође важан и постаје огољен, видљив, значајан део рада, демистификован, померен у неком смислу ка оном што је занатско, и, свакако, приближен стварности, као органски део мог живљења и свакодневице.“

Поглавље *ПРОСТОР ДЕЛА - ОД СЛИКЕ КА ОБЈЕКТУ* обрађује однос према површини слике на путу од традиционалног до њене веће комуникације са околним простором . Прегледом историјског тока еволуције простора слике - од илузије простора или прозора у свет, премештањем тежишта од примарно фигуративне нарације ка чистој ликовности апстрактне уметности преко импресионистичке револуције, Гајићева показује завидан ниво синтетисања великих идеја у питањима и флуидан пресек. Надаље, она помиње утицај коју су на њу оставили поједини аутори попут Клифорда Стила или Франц Клајна, са инсистирањем на идеји о „слици у проширеном пољу“ наговештену енформелом и арте-повером, јер је ту у питању :

*...“ да се уметник са делом сроди сасвим, затим да освоји простор дела као свој лични, више него икада раније, и да процес стварања буде акција као **нераздвојни сегмент његовог свеукупног уметничког деловања и свакодневног живота.** Не користе се традиционална сликарска средства и технике, него свакодневни предмети и*

материјали постају средства за рад. Као што за скулптуру Розалинд Краус каже да је њена веза са пределом и архитектуром сасвим промењена, да оне добијају нове везе, и могу постати својеврсна целина, комплекс, тако и за слику можемо рећи да она мења своју везу тј. ствара једну нову, непосреднију везу са простором у коме се налази, да се одваја од зида, да се чак измешта, ван традиционалних места и форми излагања. “...

Кроз ово поглаваље, као и кроз следеће УМЕТНИЧКО ДЕЛО КАО ПРОЦЕС, где се описује значај протока времена у процесу стварања, Гајићева позиционира свој рад, на индиректан начин указујући којим путевима треба ишчитавати и њен опус. Ту је поетика Ђузепеа Пенонеа као студија случаја везана за ову проблематику, ленд арт као правац у коме је видљиво преклапање јавног простора са простором ликовног дела и временским циклусима, најзад употреба природе као политички чин чиме се закључује овај сегмент историјске и компаративне методе.

Поглавље у коме кандидаткиња описује своју „уметничку кухињу“ јесте ДРВО КАО СРЕДСТВО ЛИКОВНОГ ИЗРАЗА У СЛИКАРСТВУ. Детаљно и доследно обрађује све оне релевантне сегменте процеса почев од природе ка слици, затим медитативног карактера процеса и припреме за рад на делу, па до документовања као стратегије освешћивања процеса. Гајићева завршава ово поглавље улогом честице и фактуре у њеним делима, текстуре и ритма, простора и светлости, подлоге итд. На ово се надовезује у логичком следу следећа истоимена целина која говори о односу слике и објекта.

Ту пре свега треба похвалити темељитост приступа које се огледа у мањим под-целинама : *Природа слике , Апстраховање као део развоја форме у слици у слику-форму , Простор слике – слика у простору , Осврт на асамблаж и тродимензионалне радове , Објекти, скулптуре – радови у простору , Скулптуре , Слике-објекти , Ожљици” , серија слика-објеката.*

Сви ови наслови понаособ осветљавају проблематику којом се Гајићева бави у свом поливалентном приступу.

Најзад у ЗАКЉУЧКУ показује њену спремност (и зрелост) за синтезу претходно реченог истичући поенту целокупног напора:

...“ Мада постоји тежња да се свакодневни живот и уметничко деловање прожму више и чериће, мотив за то није да се уметност и живљење изједначе, него да се осветли важност сваког деловања човека, уметника, и подвуче потреба за уметничким деловањем као начином успостављања нових веза између себе и света, природе и уметности. Слика постаје место сусрета, толико потребно уметнику, човеку данашњице. Природа може бити део нашег живљења и деловања у много већој мери, и на начин који сами можемо развити и остварити, ако постоји за тим жеља. Природа, такође може и мора бити боље сачувана од превелике експлоатације, на то и уметност може да подсећа. Уметност, на

крају, ликовна у овом случају, има улогу да наш фокус врати на заборављене лепоте, ужитке и стварна искуства, и подсети нас да обитавамо у стварном свету и реалном времену. Верујем да и за посматрача мојих дела може бити драгоцено то што истинита искуства људског духа, увек проговарају универзалним језиком...“

Оцена остварених резултата

Кандидат Маја Гајић је у потпуности остварила циљеве и очекиване резултате истраживања докторског уметничког пројекта. Резултат ових истраживања, представља уметничко дело, опус представљен сликама и инсталацијама у простору Факултета ликовних уметности, под називом „*ДРВО КАО СРЕДСТВО ЛИКОВНОГ ИЗРАЗА У СЛИКАРСТВУ - изложба слика и инсталација*” која даје иновативан допринос нашој визуелној уметности. Овај уметнички рад артикулише комплексну идеју прожимања живота и ликовне уметности, човека и природе. Такође, рад сугерише са једне стране идеју креативног ескапизма који резултира померањем улоге уметности у свакодневници, али и свакодневнице у уметничком поступку. Наизглед две одвојене целине као лице и наличје уметника и његове поетике, код Маје Гајић теже да се стопе, да се инкубациони период толико драгоцен за стваралаштво, продужи и неосетно урони у њену интимну околину и свакодневницу. Бежећи од савременог живота и заглушујућих визуелних надражаја савремених технологија, Гајићева налази аскезу израза у ономе што је анцестрални поступак стварања, али са потпуном свешћу о томе колико таква једна одлука, рачва тежиште ка процесуалности и наслеђу процес-арта..

У поетском смислу, кандидаткиња је показала инвентивност повезивања садржаја у самој поставци, преданост, методичност и истрајност у писаном образложењу рада, аналитичност у разнородним областима кроз које ју је тема водила и синтетичност приликом идејног обједињавања и закључивања.

Теоријски део докторског рада показује сву елоквентност и ерудицију кандидаткиње и њену способност да теоријске поставке свога рада јасно објасни али и покаже њихову нераздвојиву повезаност са практичним радом.

Писани део рада веома јасано и прецизно описује методе и приступе решавању постављеног ликовног и концептуалног проблема тако да нам доноси освешћена и дефинисана решења у савременом уметничком поступку.

Закључак комисије:

Комисија закључује да је докторанткиња Маја Гајић у практичном делу докторског уметничког пројекта успешно реализованом изложбом достигла висок уметнички квалитет, а текстуалним делом рада исцрпно објаснила методологију свог уметничког поступка.

Такође, извештај провере оригиналности докторских уметничких пројеката и доктората преко платформе iThenticate указује на оригиналност ДУП-а те прописани поступак за припрему одбране може наставити.

На основу укупне оцене докторског уметничког пројекта *„ДРВО КАО СРЕДСТВО ЛИКОВНОГ ИЗРАЗА У СЛИКАРСТВУ - изложба слика и инсталација ”* Маје Гајић, комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта предлаже наставно уметничком већу Факултета ликовних уметности да прихвати извештај, који би затим са предлогом одлуке био достављен сенату Универзитета уметности на даље усвајање, а кандидат се упутио на јавну одбрану пројекта.

У Београду, 20. 10. 2022

1. мр Чедомир Васић, професор емеритус, ФЛУ Београд
2. др Биљана Јовић, ванредни професор Шумарског факултета, Универзитета у Београду
3. др ум Владимир Вељашевић редовни професор ФЛУ Београду
4. др ум Никола Велицки, доцент ФЛУ, Београд
5. др ум. Миливој Павловић, ванр. проф. ФЛУ у Београду (ментор)

**ОЦЕНА ИЗВЕШТАЈА
О ПРОВЕРИ ОРИГИНАЛНОСТИ
ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА / ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ**

На основу Правилника о поступку провере оригиналности докторских уметничких пројеката и докторских дисертација које се бране на Универзитету уметности у Београду и налаза у извештају из програма iThenticate којим је извршена провера оригиналности докторске дисертације „ ДРВО КАО СРЕДСТВО ЛИКОВНОГ ИЗРАЗА У СЛИКАРСТВУ – ИЗЛОЖБА СЛИКА И ИНСТАЛАЦИЈА”, аутора Маје Гајић, констатујем да утврђено подударарење текста износи 2 %. Овај степен подударности последица је цитата, личних имена, библиографских података о коришћеној литератури, и осталих општих места и података, што је у складу са чланом 9. Правилника.

На основу свега изнетог, а у складу са чланом 8. став 2. Правилника о поступку провере оригиналности докторских уметничких пројеката и докторских дисертација које се бране на Универзитету уметности у Београду, изјављујем да извештај указује на оригиналност докторске дисертације, те се прописани поступак припреме за њену одбрану може наставити.

20. 10. 2022. године

Ментор

Др ум Миливој Павловић

Ванредни професор